

บทที่ 6

สรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 สรุป

จากการศึกษาแบบแผนการใช้จ่ายเพื่อบริโภคอาหารนอกบ้านของหัวหน้าครัวเรือนพบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อสัปดาห์มากจะใช้จ่ายเพื่อบริโภคอาหารนอกบ้าน มากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้น้อย กล่าวคือ หัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้และค่าใช้จ่ายบริโภคอาหารนอกบ้านสูงสุดได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนชายที่ทำงานนอกบ้านมีรายได้เท่ากับ 3,144.5 บาทต่อสัปดาห์ และค่าใช้จ่ายบริโภคอาหารนอกบ้านเฉลี่ย 325.5 บาทต่อสัปดาห์ รองลงมาได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนหญิงที่ทำงานนอกบ้านมีรายได้เฉลี่ย 2,795.8 บาทต่อสัปดาห์ ค่าใช้จ่ายบริโภคอาหารนอกบ้านเท่ากับ 296.8 บาทต่อสัปดาห์ หัวหน้าครัวเรือนชายที่ไม่ได้ทำงานนอกบ้านมีรายได้เฉลี่ย 2,272.3 บาทต่อสัปดาห์ และค่าใช้จ่ายบริโภคอาหารนอกบ้านเท่ากับ 233.3 บาทต่อสัปดาห์ ส่วนหัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้และค่าใช้จ่ายบริโภคอาหารนอกบ้านต่ำสุดได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนหญิงที่ไม่ได้ทำงานนอกบ้านมีรายได้เฉลี่ย 2,009.2 บาทต่อสัปดาห์ และค่าใช้จ่ายบริโภคอาหารนอกบ้านเท่ากับ 212.1 บาทต่อสัปดาห์ ส่วนพฤติกรรมของหัวหน้าครัวเรือนนั้น พบว่า หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่มักจะบริโภคอาหารนอกบ้านกับเพื่อนที่ทำงานหรือเพื่อนสนิทเท่ากับร้อยละ 45.4 ส่วนที่บริโภคกับครัวเรือนมีเพียงร้อยละ 20.0 เท่านั้น และการออกมาบริโภคอาหารนอกบ้านกับครัวเรือนของหัวหน้าครัวเรือน ที่นอกเหนือจากการบริโภคในตอนกลางวันแล้วพบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่เป็น โสัดก็มักจะออกมาบริโภคอาหารนอกบ้านเกือบทุกวัน ส่วนหัวหน้าครัวเรือนที่มีครอบครัวแล้วส่วนใหญ่ก็จะพาครัวเรือนออกมาบริโภคอาหารนอกบ้านสัปดาห์ละ 1 ครั้ง

ในการศึกษาถึงปัจจัยที่ผลกระทบต่อการใช้จ่ายเพื่อบริโภคอาหารนอกบ้านของหัวหน้าครัวเรือน ตัวแปรที่ใช้ได้แก่ อายุของหัวหน้าครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนต้องเลี้ยงดู จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีรายได้ ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน

รายได้ของครัวเรือน ตัวแปรหุ่นเกี่ยวกับลักษณะการทำงานของหัวหน้าครัวเรือน ตัวแปรหุ่นเกี่ยวกับเพศของหัวหน้าครัวเรือนจากผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุก ๆ ครัวเรือน ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนต้องเลี้ยงดู และรายได้ทั้งหมดของครัวเรือน ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจบริโภคอาหารนอกบ้านของหัวหน้าครัวเรือนค่อนข้างน้อยได้แก่ ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีรายได้ ส่วนตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจบริโภคอาหารนอกบ้านของหัวหน้าครัวเรือนน้อยมากหรือแทบจะไม่มีเลยได้แก่ อายุของหัวหน้าครัวเรือน

จากการศึกษาพบว่า ตัวแปรจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนต้องเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์ในเชิงผกผันกับการใช้จ่ายเพื่อบริโภคอาหารนอกบ้านของหัวหน้าครัวเรือนในทุก ๆ ครัวเรือน นั่นคือ ครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกที่หัวหน้าครัวเรือนต้องเลี้ยงดูมากขึ้น จะทำให้หัวหน้าครัวเรือนใช้จ่ายเพื่อบริโภคอาหารนอกบ้านน้อยลง ส่วนตัวแปรรายได้ของครัวเรือนต่อสัปดาห์ มีความสัมพันธ์แปรผันตรงกับการใช้จ่ายเพื่อบริโภคอาหารนอกบ้านของหัวหน้าครัวเรือนในทุก ๆ ครัวเรือน กล่าวคือ ครัวเรือนที่มีรายได้รวมเพิ่มขึ้นจะทำให้หัวหน้าครัวเรือนสามารถใช้จ่ายเพื่อบริโภคอาหารนอกบ้านเพิ่มขึ้นและยังพบอีกว่า ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรนี้ของสมการที่หัวหน้าครัวเรือนทำงานนอกบ้านมีค่า มากกว่าค่าสัมประสิทธิ์ของสมการที่หัวหน้าครัวเรือนไม่ได้ทำงานนอกบ้าน ซึ่งหมายความว่า ถ้ารายได้ของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 บาท ทำให้หัวหน้าตัดสินใจใช้จ่ายเพื่อบริโภคอาหารนอกบ้านเพิ่มขึ้นตามค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรนี้ ซึ่งมีค่ามากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่ไม่ได้ทำงานนอกบ้าน นอกจากนี้ ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรนี้ในสมการที่หัวหน้าครัวเรือนเป็นชายมีค่ามากกว่าค่าสัมประสิทธิ์ของสมการที่หัวหน้าครัวเรือนเป็นหญิง แสดงว่า ถ้ารายได้ของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 บาท ทำให้หัวหน้าครัวเรือนชายเพิ่มการบริโภคอาหารนอกบ้านตามค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรนี้ซึ่งมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนหญิง

ส่วนผลกระทบของตัวแปรอื่น ๆ ที่เหลือ อันได้แก่ ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีรายได้ มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อการใช้จ่ายเพื่อบริโภคอาหารนอกบ้านของหัวหน้าครัวเรือน ในบางกลุ่มเท่านั้น โดยมีความสัมพันธ์แปรผันตรงกับการใช้จ่ายเพื่อบริโภคอาหารนอกบ้าน ส่วนตัวแปรที่มีผลกระทบน้อยมากคือมีผลต่อการตัดสินใจ

ในการบริโภคอาหารนอกบ้านของหัวหน้าครัวเรือนชายที่ไม่ได้ทำงานนอกบ้านเพียงสมการเดียวเท่านั้น โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -1.483 ดังนั้นโดยรวมแล้วหัวหน้าครัวเรือนกลุ่มอื่น ๆ ก็ไม่ได้คำนึงถึงปัจจัยตัวนี้เลยและจากที่กล่าวมาทั้งหมดสามารถสรุปได้ดังนี้ คือ

- 1) หัวหน้าครัวเรือนที่ทำงานนอกบ้าน มีการใช้จ่ายเพื่อบริโภคอาหารนอกบ้าน มากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่ไม่ได้ทำงานนอกบ้าน
- 2) หัวหน้าครัวเรือนชาย มีการใช้จ่ายเพื่อบริโภคอาหารนอกบ้าน มากกว่าหัวหน้าครัวเรือนหญิง
- 3) หัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้มาก มีการใช้จ่ายเพื่อบริโภคอาหารนอกบ้านมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้น้อย
- 4) หัวหน้าครัวเรือนมีผู้ที่ต้องเลี้ยงดูมากมีการใช้จ่ายเพื่อบริโภคอาหารนอกบ้านน้อยกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีผู้ที่ต้องเลี้ยงดูน้อย
- 5) อายุของหัวหน้าครัวเรือน ไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อการใช้จ่ายเพื่อบริโภคอาหารนอกบ้านของหัวหน้าครัวเรือน

ในด้านทัศนคติของหัวหน้าครัวเรือนพบว่า หัวหน้าครัวเรือนคิดว่าปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการออกไปบริโภคอาหารนอกบ้านพร้อมกับครัวเรือนมากที่สุดคือ รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน มีถึงร้อยละ 22.9 และหัวหน้าครัวเรือนกว่าร้อยละ 58.8 ที่คิดว่าการบริโภคอาหารนอกบ้านเป็นสิ่งที่นุ่มนวล เมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้นหัวหน้าครัวเรือนที่จะไม่พาครัวเรือนออกไปบริโภคอาหารนอกบ้านเพิ่มขึ้น 85.4 และเมื่อมีการบริโภคอาหารนอกบ้านสิ่งที่หัวหน้าครัวเรือนคำนึงถึงมากที่สุดในการเลือกสถานที่ที่จะบริโภค ได้แก่ ความสะอาดของสถานที่และรสชาติอาหาร โดยมีสัดส่วนใกล้เคียงกันคือ ร้อยละ 37.1 และ 35.0 ตามลำดับ ส่วนที่คำนึงน้อยที่สุดคือ บรรยากาศในร้าน มีเพียงร้อยละ 0.4 ส่วนสิ่งที่แหล่งขายอาหารในจังหวัดเชียงใหม่ที่หัวหน้าครัวเรือนเห็นว่าควรปรับปรุงมากที่สุด ก็คือ ความสะอาดของร้านและอาหาร มีถึงร้อยละ 55.4

6.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการใช้จ่ายเพื่อบริโภคอาหารนอกบ้านของครัวเรือนในเขตเมืองเชียงใหม่ครั้งนี้ พบว่ามีข้อบกพร่องดังนี้ คือ

1) ในการศึกษาครั้งนี้มีข้อจำกัดทางด้านข้อมูลที่อาจน้อยไป และการกระจายอาจจะไม่ดีพอ เนื่องจากการแบ่งกลุ่มข้อมูลที่ยึดหลักจากการทำงานนอกบ้านและเพศของหัวหน้าครัวเรือน โดยแบ่งเป็นกลุ่ม ๆ ละเท่า ๆ กัน จุดมุ่งหมายก็เพื่อต้องการเปรียบเทียบผลระหว่างกลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้ แล้วจึงทำการเลือกตัวอย่างด้วยวิธี accidental sampling ซึ่งอาจทำให้ขาดรายละเอียดในส่วนของ อาชีพและอายุของหัวหน้าครัวเรือน อันจะช่วยทำให้ภาพที่ได้มีความชัดเจนกว่านี้ ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปจึงควรมีการพิจารณาในส่วนนี้ด้วย เพื่อที่จะได้กลุ่มตัวอย่างที่ดีที่สามารถเป็นตัวแทนของประชากรได้ดีกว่านี้

2) ในกรณีที่เก็บข้อมูลค่าใช้จ่ายในการบริโภคอาหารนอกบ้านของทั้งครัวเรือน ควรที่จะระวังในเรื่องการเลือกสอบถามหัวหน้าครัวเรือนที่ได้ทำการแบ่งกลุ่ม เป็นหัวหน้าครัวเรือนชายและหัวหน้าครัวเรือนหญิง เพราะการสอบถามหัวหน้าครัวเรือนหญิงอาจเกิดปัญหาได้ คือ ผู้ที่ตอบคำถามเป็นหญิง แต่มีสามีแล้วและสามีเป็นหัวหน้าครัวเรือนที่แท้จริงซึ่งความจริงแล้วข้อมูลดังกล่าวควรจัดเป็นกลุ่มเดียวกับกลุ่มที่หัวหน้าครัวเรือนเป็นชาย และมีพฤติกรรมการบริโภคที่เหมือนกับกลุ่มที่หัวหน้าครัวเรือนเป็นชาย อาจบังเอิญที่เราไปสอบถามผู้ที่เป็นภรรยาแทนที่จะเป็นสามี ซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อตัวแปรต้นสำหรับหัวหน้าครัวเรือนชายและหญิง ดังนั้นในการแยกกลุ่มหัวหน้าครัวเรือนชายและหญิงให้ถูกต้องแล้ว การเลือกหัวหน้าครัวเรือนหญิง ควรเลือกผู้ที่เป็น โสดหรือแยกกับสามีแล้วและเป็นผู้ที่หาเลี้ยงครอบครัว